

Overweging bij Johannes 1,1-18

Eerste Kerstdag 2023

Een nieuwe dag. Vanochtend bent u opgestaan, de gordijnen opzij geschoven, gezien dat het regende. Alweer. U hebt zich aangekleed, misschien alvast wat gegeten, kaarsje aangestoken, want het is tenslotte Kerst, kop hete koffie gedronken. Was de dag toen al begonnen? U hebt het nieuws gezien of dat misschien bewust gelaten. U hebt uw jas aangedaan, sjaal omgewikkeld, handschoenen aangedaan. Auto- of fiets sleutels gepakt, deur op slot. U bent op weg naar hier gegaan. Was de dag toen al begonnen? Wanneer begint iets?

In het begin was het Woord, het woord was bij God en het woord was God. Het was in het begin bij God. Dat lezen we net. Eigenlijk staat dat er niet: in het begin. In het Grieks staat er 'en archei', wat letterlijk vertaald 'in begin' betekent. Het zijn -vertaald- dezelfde woorden als waarmee het eerste boek van de Hebreeuwse bijbel, Genesis, begint: 'beresjiet': in begin. Dat gaat dus niet over de tijd, maar het duidt zoiets aan als 'in beginsel' of 'in principe'. Wij kunnen bijna niet anders denken dan in termen van vroeger en nu en later, maar het bijbels denken doet dat niet. 'In begin' betekent niet dat iets al lang geleden gebeurd is, maar zegt iets over de kwaliteit ervan. Is dat belangrijk? Ja, want 'in begin' is dus geen terugblik, een soort krantenbericht waarover je kunt zeggen 'ah, interessant', en dan terzijde leggen en doorgaan met je leven van alledag. Dit 'in begin' gaat over het nu, over ons. Omdat het Woord van God het beginsel is, de basis, van alles. Het doordrenkt ons doen en laten, ons komen en gaan, het biedt ons hoop en perspectief omdat het van alle tijden is. *Overal en onophoudelijk is het Woord. In het Woord was leven en het leven was licht voor de mensen.*

Er kwam iemand die door God was gezonden; hij heette Johannes. Hij kwam als getuige, om van het licht te getuigen. Meer wordt er van Johannes niet gezegd dan dat hij een getuige was. Even later zal de auteur priesters en Levieten naar Johannes toesturen om hem te vragen wie hij is, maar zelf laat hij het hier bij: hij was een getuige van het licht. En ook dit licht verwijst naar het begin, naar Genesis, naar het eerste boek van de Hebreeuwse bijbel. Het waren de eerste woorden die God sprak: er zij licht! Want zonder licht is er niets te zien en valt er ook niet te leven. Johannes de Doper kondigt een nieuw begin aan, hij getuigt van iemand die zal komen en zal zijn als God, iemand die opnieuw licht komt brengen. Licht in een wereld vol duisternis. En door de eeuwen heen hebben mensen die boodschap gehoord en verstaan: de duisternis die ons omringt en die ook in onszelf huist – hoeveel oorlogen, wreedheden, onrecht en onverschilligheid heeft de wereld gezien. Het licht dat we aanstaken in de Advent en hier vanochtend symboliseert een verzet tegen zichtbare én sluimerende duistere krachten. Is een stil protest tegen alles wat het kleine miskent, het kwetsbare veracht, en verdeeldheid zaait. Een zichtbare hoop op wat ons is beloofd - in beginsel, als principe, als fundament: *Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen.*

Het Woord is mens geworden en heeft bij ons gewoond, vol van goedheid en waarheid, en wij hebben zijn grootheid gezien. Stelt u zich vóór deze zin gerust wat tromgeroffel voor. De auteur komt tot zijn beslissende zinnen. Nu gaat het niet alleen meer om 'in begin', niet alleen maar om principes en beloftes, nee: wij hebben zijn grootheid gezien. Met eigen ogen. En hoe dan? Doordat het Woord mens is geworden en bij ons heeft gewoond. Ook daar een vertalingskwestie: feitelijk staat er namelijk niet 'mens' maar 'vlees'. 'Vlees': dat duidt op de breekbaarheid van het menselijk leven. 'Vlees' dat is alles wat aan mensen aards is: hun kwetsbaarheid, hun eindigheid. 'Vlees' is het tegendeel van God. Maar nu is die onpeilbare afstand overbrugd. In het Woord dat vlees is geworden, ontmoeten God en mens elkaar. De auteur en zijn gemeenschap kunnen ervan meepraten. Zij hebben hem gezien, ervaren: de Zoon van de Vader, waarin alles wat God is wordt gereflecteerd. Goedheid en waarheid in overvloed. We hoeven niet meer bang te zijn, want via de Zoon kunnen wij de Vader kennen. 'In beginsel' werd 'hier en nu'. Voor wie maar wil.

Wanneer begint iets? Wanneer begint vandaag? Ik zou zeggen, hier en nu, en op ieder moment opnieuw. In beginsel, in principe, onophoudelijk en alles doordringend. Vandaag en iedere dag opnieuw worden we uitgenodigd om ons toe te vertrouwen aan het licht. Om 'nee' te zeggen tegen het duister. Om de angst te weerstaan. Om over onze schaduw te springen. Om onze ego's opzij te zetten. Om ons hart zacht te maken. Om een hand uit te steken. Naar elkaar, en zó naar de vorst die vrede brengt. Naar het kind dat ons geboren werd.

Liesbeth Jansen